

VERTROUWELIJK

Provinciale Staten van de
Provincie Utrecht
T.a.v. de heer dr. J. Dorst, adjunct griffier
Postbus 80300
3508 TH UTRECHT

Groningen, ... mei 2019

kenmerk

Opdrachtbevestiging controle 2018 provincie Utrecht

Geachte leden van Provinciale Staten,

In overeenstemming met het besluit dat door Provinciale Staten is genomen heeft u ons verzocht de jaarrekening te controleren van de provincie Utrecht over het boekjaar eindigend op 31 december 2018. Het doet ons genoegen door middel van deze brief de aanvaarding en onze interpretatie van deze opdracht te bevestigen.

Wij hebben onze brief als volgt ingedeeld:

1. Verantwoordelijkheden Ernst & Young Accountants LLP (hierna: EY of wij)
2. Verantwoordelijkheden van het college van Gedeputeerde Staten (hierna: het college) en Provinciale Staten van de provincie Utrecht
3. Rapportage door EY
4. Overige afspraken
5. Honorarium
6. Bevestiging

1 Verantwoordelijkheden EY

1.1 Opdracht

Wij zullen fungeren als accountant van de provincie Utrecht met het doel te onderzoeken of de jaarrekening aan de in artikel 217 lid 3 van de Provinciewet gestelde eisen voldoet. De uitkomst van ons onderzoek zullen wij weergeven in een controleverklaring van de onafhankelijke accountant die aangeeft of:

- ▶ de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva op 31 december 2018 en is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- ▶ de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dat wil zeggen dat deze in overeenstemming zijn met de begroting en van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder provinciale verordeningen en collegebesluiten die een nadere uitwerking zijn van externe regelgeving dan wel van besluiten van Provinciale Staten of door u vastgestelde verordeningen. Dit kader is door of namens het college van

Gedeputeerde Staten nader gespecificeerd en is door uw staten ter kennisgeving aangenomen. De rechtmatigheidscontrole van de accountant richt zich alleen op de financiële beheershandelingen als gevolg van deze wet- en regelgeving.

Wij rapporteren in de controleverklaring ook over de andere informatie waaronder het jaarverslag (onder meer de programmaverantwoording en de paragrafen) en eventueel aanvullende informatie. Daartoe lezen wij de andere informatie en overwegen daarbij, op basis van onze kennis en ons begrip, te verkrijgen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, of de andere informatie:

- ▶ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiele afwijkingen bevat;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Dit om met deze werkzaamheden te voldoen aan de vereisten in de Provinciewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Wij merken aanvullend op dat uw provincie ook voor het boekjaar 2018 op grond van wettelijk voorschrift verplicht is voor een aantal specifieke uitkeringen de verantwoordingsinformatie hieromtrent op te nemen in een bijlage bij de jaarrekening, waarvoor het te hanteren model door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is voorgeschreven. Dit in het kader van Single information en Single audit (SiSa).

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie, zoals vastgesteld door Provinciale Staten, bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de voor het jaar 2018 voor uw provincie begrote totale lasten (inclusief stortingen in de reserves). Op basis van de primair begrote lasten voor het jaar 2018 bedraagt deze goedkeuringstolerantie € 4.690.000. Wij zullen de hoogte van deze goedkeuringstolerantie zo nodig bijstellen aan de hand van de werkelijke lasten volgens de jaarrekening 2018.

1.2 Wettelijk kader

1.2.1 Beroepsvoorschriften

Wij verrichten onze controle in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2018 en het door Provinciale Staten vastgestelde controleprotocol. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften.

Voorts zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van onze oordeelsvorming, inclusief de inschatting van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten, alsmede de balansmutaties.

Bij deze risico-inschattingen betrekken wij ook de interne beheersing die relevant is voor het door de provincie opmaken van de jaarrekening en het getrouwe beeld daarvan en de in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatige totstandkoming van de in de jaarrekening verantwoorde baten en

lasten, alsmede balansmutaties. Deze risico-inschattingen zijn gericht op het opzetten van passende controlewerkzaamheden, niet op een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie. Een controle omvat daarnaast het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria, de redelijkheid van de door het college van de provincie gemaakte schattingen en ook een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij wijzen u erop dat als gevolg van het toepassen van deelwaarnemingen en andere inherente beperkingen van een controle, plus de inherente beperkingen van elk systeem van interne beheersing, er een onvermijdbaar risico bestaat dat er zelfs indien een controle naar behoren is gepland en uitgevoerd in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden een afwijking van materieel belang onontdekt blijft.

1.2.2 Inzage in onze dossiers door toezichthouders en andere instanties

Alle werkpapieren en dossiers, andere materialen, rapporten en zaken gecreëerd, ontwikkeld of uitgevoerd door EY als onderdeel van ons onderzoek zijn eigendom van EY.

Wij kunnen verplicht worden om aan derden, bijvoorbeeld toezichthouders en FIOD-ECD, op grond van wettelijke bepalingen of andere voorschriften informatie te verschaffen of toegang tot onze werkpapieren en dossiers te verschaffen. Daarnaast kunnen wij door derden verzocht worden informatie te verstrekken of inzage in onze werkpapieren en dossiers te verschaffen. Op grond van geheimhoudingsregels zijn wij in sommige gevallen verplicht van het college schriftelijke toestemming voor inzage te verkrijgen. Indien een dergelijk verzoek ons bereikt, nemen wij zo spoedig mogelijk contact met het college op over de voorwaarden waaronder aan dit verzoek kan worden voldaan en om het college toestemming te vragen voor zover noodzakelijk.

Ook de Belastingdienst kan in het kader van het bovenstaande voor een reguliere belastingcontrole ons verzoeken informatie te verstrekken of inzage in onze werkpapieren en dossiers te verschaffen. Een dergelijk verzoek wordt in eerste instantie aan het college en/of de juridisch of fiscaal adviseur van de provincie kenbaar worden gemaakt door de controlemedewerker van de Belastingdienst.

Wij zijn van mening dat het algemeen belang ermee gediend is dat de Belastingdienst bij belastingcontroles kan steunen op de uitgevoerde werkzaamheden in het kader van de controle van jaarrekeningen. Wij zullen het college vragen om haar instemming schriftelijk aan ons kenbaar te maken. In dat kader zullen wij bij een verzoek van de Belastingdienst zo spoedig mogelijk contact met het college opnemen.

Mocht het college in een concrete situatie haar instemming onthouden, dan zullen wij op grond van onze gedragsregels de redenen nagaan waarom het college haar instemming niet geeft.

1.2.3 Algemene Verordening Gegevensbescherming ("AVG")

Bij het uitvoeren van deze opdracht kan EY persoonsgegevens¹ verwerken. Op deze verwerking is de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming ("AVG") van toepassing. Nu deze opdracht conform Nederlandse controlestandaarden voor de controle van financiële overzichten dient te worden uitgevoerd, treedt EY op als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG.

Nadere bepalingen over de verwerking van persoonsgegevens zijn opgenomen in de bijgevoegde Algemene voorwaarden EY voor audit- en reviewopdrachten versie april 2018.

1.2.4 Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme

Ingevolge de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) dienen wij cliëntonderzoek te verrichten. Verder zijn wij op grond van de Wwft verplicht een verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie van of ten behoeve van een cliënt, voor zover die wordt gesignaleerd in het kader van onze normale werkzaamheden, te melden aan de Financial Intelligence Unit Nederland te Zoetermeer. Van een dergelijke melding of het voornemen daartoe mogen wij u geen mededeling doen.

1.3 Onafhankelijkheid

Nederlands recht, waaronder de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) en de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereist dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze assurance-cliënten. Deze regelgeving bevat onder meer beperkingen ten aanzien van de diensten die wij aan controlecliënten kunnen verlenen.

Als uitgangspunt geldt verder dat wij in het kader van onze dienstverlening niet zullen participeren in besluitvormingsprocessen binnen uw provincie en ook geen besluiten namens u zullen nemen. Voorts gelden aanvullende voorwaarden of beperkingen als wij of andere onderdelen van ons netwerk ook bepaalde non-assurance-diensten zouden gaan verrichten. Wij zullen in voorkomende gevallen deze voorwaarden en/of eventuele beperkingen met u dan wel het college bespreken.

Om onze onafhankelijkheid op efficiënte wijze blijvend te kunnen waarborgen, informeert het college ons over ((voorgenomen) wijzigingen in) de juridische structuur van de provincie Utrecht, de namen van uw directe en indirecte aandeelhouders (deelnemende organisaties/ verbonden partijen), alsook van alle overige gelieerde partijen waarmee uw provincie direct of indirect is verbonden. Wijzigingen in de (juridische) samenstelling of structuur kunnen met zich meebrengen dat wij genoodzaakt zijn de verlening van bepaalde diensten aan de provincie Utrecht te beëindigen.

Daarnaast geldt dat indien partners of andere professionals van onze organisatie het voornemen hebben in dienst te treden bij een controlecliënt, randvoorwaarden gelden om onze onafhankelijkheid te kunnen waarborgen. Daarbij is het nadrukkelijk verboden om huidige of voormalig partners of andere professionals van onze organisatie die verantwoordelijk zijn geweest voor het uitvoeren van de wettelijke controle bij uw provincie een functie aan te bieden/laten aanvaarden als beleidsbepaler, lid van de auditcommissie (FAC) of een orgaan met soortgelijke taken dan wel als lid van Provinciale Staten of een functie waaruit deze persoon invloed van betekenis kan uitoefenen op het assurance-object. De termijn van dit verbod is minimaal één jaar na het beëindigen van de werkzaamheden als externe accountant als bedoeld in artikel 1 sub f Wta. Handelen in strijd met dit verbod wordt gesanctioneerd via de Wet op de economische delicten.

Voorts zal het college zonder onze voorafgaande schriftelijke toestemming geen relaties aangaan met partners of andere professionals van onze organisatie waarbij sprake is van een gemeenschappelijk commercieel of financieel belang. In voorkomend geval zullen wij beoordelen of deze relatie past in het kader van de gewone bedrijfsuitoefening en of de samenloop met de controleopdracht een eventuele bedreiging vormt voor onze onafhankelijkheid.

In een aantal gevallen bepaalt de ViO dat het voor ons verboden is om onze opdracht (verder) uit te voeren. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij een (dreigende) juridische procedure tussen de provincie en de voor de opdracht eindverantwoordelijke accountant of tussen de provincie en EY indien deze procedure betrekking heeft op het oordeel of de conclusie met betrekking tot een eerder afgeronde assurance-opdracht. Indien wij onze werkzaamheden dienen te beëindigen als gevolg van een verbodsbepaling uit de ViO, dan aanvaarden wij geen aansprakelijkheid voor eventuele schade die de provincie daardoor lijdt.

Indien wij gestart zijn met de uitvoering van de controleopdracht en daarna omstandigheden identificeren die de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht in gevaar zouden kunnen brengen, moeten wij onze werkzaamheden ter uitvoering van de controleopdracht mogelijk met onmiddellijke ingang opschorten. In dat geval zullen wij trachten zo snel mogelijk een oplossing te vinden die ons in staat stelt de controleopdracht voort te zetten. Indien wij van mening zijn dat de situatie niet kan worden opgelost, zullen wij mogelijk genoodzaakt zijn de controleopdracht tussentijds te beëindigen. Als de bedreiging voortvloeit uit een samenloop van de controleopdracht met een andere opdracht aan ons of aan een onderdeel van ons netwerk en een oplossing ons inziens niet mogelijk is, dan kan het noodzakelijk zijn dat een van de opdrachten tussentijds wordt beëindigd. Wij zullen u op de hoogte stellen voordat wij een dergelijk besluit nemen. Voor schade die voortvloeit uit een dergelijke beëindiging zijn wij niet aansprakelijk. Het voorgaande blijft buiten toepassing indien sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid van onze zijde.

Indien wij bij een overtreding van de ViO tot de conclusie komen dat onze onafhankelijkheid niet in het gedrang komt doordat wij een toereikende maatregel kunnen nemen, zullen wij de opdracht pas continueren als Provinciale Staten akkoord gaat met de genomen maatregel en akkoord gaat met het continueren van de assurance-opdracht.

1.4 Team EY

Ons team bestaat uit de volgende personen:

- ▶ D.E. (Daniël) Engwerda RA (partner);
- ▶ L.M. (Leon) de Vries MSc EMA RA (senior manager);
- ▶ K. (Krijn) Toet MSc EMA (junior manager).

Daarnaast zetten wij voor de controle diverse (gevorderde) assistenten in. Ondergetekende is als externe accountant verantwoordelijk voor de uitvoering van de opdracht. Indien de omstandigheden of de uit te voeren werkzaamheden aanleiding geven tot aanpassing van het team zullen wij daarover met u in overleg treden.

2 Verantwoordelijkheden van het college van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van de provincie Utrecht

2.1 Wet- en regelgeving

Door middel van het ondertekenen van deze opdrachtbevestiging erkent en begrijpt u dat het college verantwoordelijkheid draagt voor:

- ▶ het opmaken van de jaarrekening die de grootte en samenstelling van zowel de activa en passiva als de baten en lasten getrouw dient weer te geven in overeenstemming met het BBV;

- ▶ de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen;
- ▶ een zodanige interne beheersing als het college noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of van fouten en het rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties;
- ▶ een toereikend rechtmatigheidsbeheer conform de financiële verordening van de provincie Utrecht. In dat kader dient ook intern binnen uw provincie met de nodige periodiciteit en diepgang te worden vastgesteld dat dit beheer toereikend is en gedurende het dienstjaar heeft gefunctioneerd;
- ▶ het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Provinciale Staten is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Provinciewet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de provincie Utrecht.

2.2 Documentatie

Het college draagt verantwoordelijkheid voor het aan ons:

- ▶ toegang verschaffen tot alle informatie waarvan het zich bewust is dat deze relevant is voor het opmaken van de jaarrekening, het opstellen van de toelichtingen en van de eventuele andere informatie, zoals de vastleggingen, documentatie en andere aangelegenheden;
- ▶ verstrekken van aanvullende informatie die wij kunnen vragen voor het doel van de controle;
- ▶ onbeperkt toegang verschaffen tot personen binnen de organisatie van de provincie Utrecht van wie wij vaststellen dat het noodzakelijk is voor het verkrijgen van controle-informatie;
- ▶ tijdig verstrekken van toereikende controle-informatie in die gevallen waar de uitvoering van taken is uitbesteed aan een derde organisatie;
- ▶ overleggen van de tijdig ontvangen verantwoordingen en jaarstukken van derden organisaties en verbonden partijen voor de opmaak van de eigen jaarstukken zoals wettelijk bepaald.

2.3 Bevestiging bij de jaarrekening (inclusief SiSa-bijlage)

Het college dient erop toe te zien dat de rechten en verplichtingen van de provincie Utrecht op toereikende wijze in de jaarrekening tot uitdrukking worden gebracht, met inbegrip van die rechten en verplichtingen die reeds bestaan, maar niet via de normale administratieve procedures zijn vastgelegd. In sommige gevallen kunnen deze rechten en verplichtingen niet door accountantscontrole worden ontdekt. Reeds bekende en/of te verwachten gebeurtenissen en omstandigheden zullen tevens op adequate wijze in de jaarrekening tot uitdrukking moeten worden gebracht. Wij zullen in verband met deze aspecten het college van de provincie Utrecht verzoeken de mededelingen die in dat kader aan ons zijn gedaan schriftelijk te bevestigen.

Voorts zullen wij het college van de provincie Utrecht vragen schriftelijk te bevestigen dat het van oordeel is dat het effect van eventuele ongecorrigeerde afwijkingen in de jaarrekening, zowel afzonderlijk als in totaal, niet van materieel belang is voor de jaarrekening als geheel. Een overzicht van deze posten zal in de schriftelijke mededeling worden opgenomen of eraan worden gehecht.

Wij hebben er alle vertrouwen in te kunnen rekenen op volledige medewerking van uw personeel en vertrouwen erop dat men alle vastleggingen, documentatie en andere informatie die in het kader van de controle benodigd is, beschikbaar zal stellen.

2.4 Fraude inclusief corruptie

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude en corruptie berust bij zowel Provinciale Staten als het college van de provincie Utrecht. De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude en corruptie.

Door de kenmerken van fraude, vooral wanneer gebruik wordt gemaakt van verhulling door samenspanning en vervalste documentatie, kan een controle, ook al is die opgezet en uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, een fraude van materieel belang niet aan het licht brengen.

Daar onze controle is opgezet om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, richt onze controleopdracht zich niet specifiek op het ontdekken van fraude.

Een externe accountant die tijdens het verrichten van een wettelijke controle, niet zijnde een wettelijke controle bij een organisatie van openbaar belang, de beschikking krijgt over gegevens of inlichtingen die het redelijk vermoeden rechtvaardigen dat sprake is van fraude van materieel belang ten aanzien van de financiële verantwoording van de controlecliënt, meldt dit op grond van artikel 26 lid 2 Wta aan een opsporingsambtenaar als bedoeld in artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering behoudens in de bij algemene maatregel van bestuur te bepalen gevallen.

Indien bij de uitvoering van de controleopdracht aanwijzingen van fraude worden verkregen, zullen wij, ongeacht de mogelijke omvang en de aard van de vermoedelijke fraude, aanvullend onderzoek verrichten, afgestemd op het vaststellen van de aard en omvang van de fraude in relatie tot de jaarrekening. Indien wij een aanwijzing voor – of een redelijk vermoeden van – fraude verkrijgen, zullen wij hierover communiceren met het college en/of (de auditcommissie (FAC) van) Provinciale Staten. In het kader van de Nederlandse Standaard 240, “De verantwoordelijkheid van de accountant voor het onderkennen van het risico van fraude in het kader van een controle van financiële overzichten” zullen wij het college van de provincie Utrecht vragen de volgende punten schriftelijk te bevestigen:

- ▶ Het college van de provincie Utrecht erkent haar verantwoordelijkheid voor het opzetten, implementeren en onderhouden van de interne beheersing gericht op het voorkomen en ontdekken van gevallen van fraude en corruptie.
- ▶ Het college van de provincie Utrecht heeft ons de resultaten gemeld van de inschatting door het management van het risico dat de financiële overzichten afwijkingen van materieel belang zouden kunnen bevatten die het gevolg zijn van fraude en corruptie.
- ▶ Het college van de provincie Utrecht heeft aan ons alles gemeld met betrekking tot fraude en vermoedelijke fraude die op de provincie van invloed zijn en waarbij betrokken zijn:
  - ▶ het management;
  - ▶ werknemers die een belangrijke rol spelen bij de werking van de interne beheersing;
  - ▶ anderen in het geval dat de fraude een effect zou kunnen hebben dat van materieel belang is voor de financiële overzichten.
- ▶ Het college van de provincie Utrecht heeft ons op de hoogte gesteld van alle aantijgingen van fraude of van vermoede fraude, die op de financiële overzichten van de provincie van invloed zijn en

waarvan zij kennis hebben verkregen via werknemers, voormalige werknemers, analisten, regelgevers of toezichthouders of via anderen.

Provinciale Staten en/of het college zal ons informeren omtrent alle aspecten en beweringen met betrekking tot financiële onregelmatigheden die u, het college, het overige management of de auditcommissie (FAC) ter ore zijn gekomen of zijn meegedeeld (ongeacht de bron of vorm waarin en inclusief, zonder enige beperking, beschuldigingen van klokkenluiders). In dat geval verstrekt het college ons volledige en tijdige toegang tot interne onderzoeken naar deze informatie. Onder financiële onregelmatigheden worden ook verstaan aspecten en beweringen rondom manipulaties van financiële resultaten door het college, het management en werknemers, verduistering van activa, omzeiling van interne controles, ongepaste invloed op transacties met verbonden partijen, opzettelijke misleiding van accountants of andere beschuldigingen, niet wettige handelingen of fraude die tot gevolg kan hebben dat de jaarrekening een verkeerd beeld geeft of anderszins de financiële verslaggeving aantast van de provincie Utrecht. Indien in enigerlei mate een beperking geldt voor het verstrekken van bedoelde informatie, dan zal het college ons hiervan onverwijld in kennis stellen.

Een dergelijke beperking kan door ons beschouwd worden als een beperking in de aard en reikwijdte van onze opdracht tot controle en kan ons beletten een verklaring af te geven bij de jaarrekening, of kan aanleiding zijn tot aanpassing van onze verklaring of op andere wijze van invloed zijn op de continuering van onze opdracht als onafhankelijke accountant van de provincie Utrecht.

2.5 Naleving specifieke wet- en regelgeving

Het college van de provincie Utrecht is ook verantwoordelijk voor de naleving van wettelijke en andere voorschriften. Een controleopdracht zal in het algemeen niet leiden tot ontdekking van overtredingen van alle wet- en regelgeving. Ontdekking van overtredingen, ongeacht de materialiteit, zal leiden tot een overweging van de implicaties voor de integriteit van het college, het management of de werknemers en het mogelijke effect op andere aspecten van onze controle.

Wij zullen het college van de provincie Utrecht verzoeken schriftelijk te bevestigen dat het alle inlichtingen heeft verstrekt omtrent alle hem bekende werkelijke of mogelijke overtredingen van wet- en regelgeving, waarmee bij de opstelling van de jaarrekening rekening moet worden gehouden.

2.6 Afspraken over de publicatie van jaarcijfers op de website van de provincie en/of door middel van persberichten

Wij hebben met u afgesproken dat het college ons tijdig informeert voordat jaarcijfers en/of persberichten hieromtrent openbaar worden gemaakt teneinde te kunnen bepalen welke aanvullende werkzaamheden door ons moeten worden verricht. Het moment van publicatie in relatie tot de status van de jaarrekening is daarbij van belang:

Persberichten

- ▶ Indien een persbericht met jaarcijfers wordt uitgebracht voordat de jaarrekening is opgemaakt is nog geen sprake van openbaarmaking in de zin van de wet. Het college neemt in het persbericht op dat de cijfers nog niet zijn gecontroleerd en dat de jaarrekening nog niet is opgemaakt.
- ▶ Indien op het moment van publicatie al wel de jaarrekening is opgesteld, maar wij hebben nog geen controleverklaring afgegeven wordt door het college in het persbericht opgenomen dat de hierin opgenomen cijfers niet zijn gecontroleerd.

- ▶ Is al wel een controleverklaring afgegeven en de jaarrekening is vastgesteld door Provinciale Staten dan neemt het college in het persbericht op de strekking van de door ons afgegeven controleverklaring.

Publicatie op de website van de provincie

- ▶ De jaarrekening wordt eerst op de website van de provincie gepubliceerd nadat een controleverklaring is verstrekt. Op de website wordt tevens de strekking van de door ons afgegeven controleverklaring vermeld.
- ▶ Bij publicatie op de website voordat wij een controleverklaring hebben afgegeven, wordt door het college op de jaarrekening vermeld dat sprake is van een conceptjaarrekening en de hierin opgenomen cijfers nog niet zijn gecontroleerd.

Gelet op de raakvlakken tussen de verantwoordelijkheid van het college en onze werkzaamheden als controlerend accountant zult u voorafgaand aan de openbaarmaking van persberichten over de jaarcijfers ons in de gelegenheid stellen daarvan kennis te kunnen nemen en waar nodig te kunnen voorzien van op- en/of aanmerkingen.

3 Rapportage door EY

Tijdens en na afronding van onze controlewerkzaamheden rapporteren wij daarover aan u. Hierna wordt in het kort weergegeven waaruit onze rapportage zal bestaan.

3.1 Controleverklaring

Wij zullen over de uitkomsten van onze werkzaamheden aan u rapporteren in de vorm van een controleverklaring van de onafhankelijke accountant bij de jaarrekening. Er kunnen omstandigheden zijn waarin het, op basis van onze controlebevindingen, noodzakelijk kan zijn de vorm en inhoud van onze rapportage aan te passen.

Onze controleverklaring is bestemd om aan Provinciale Staten te worden overlegd bij de door het college opgemaakte jaarrekening en te worden opgenomen in de openbaar te maken stukken, bestaande uit de jaarrekening, het jaarverslag en eventueel andere informatie. U verstrekt ons daartoe concepten van de openbaar te maken stukken. Onze controleverklaring mag eerst openbaar worden gemaakt na schriftelijke toestemming onzerzijds.

Onze voorafgaande schriftelijke toestemming is vereist voor elke nieuwe openbaarmaking van de jaarrekening. Dit geldt ook voor publicatie op internet, het openbaar maken of verzenden aan derden van een ander financieel verslag waarin onze naam wordt genoemd, alsmede ten aanzien van het gebruik van onze naam in elk ander document dat openbaar wordt gemaakt of ter beschikking wordt gesteld aan derden. In al deze gevallen dient het college ons tijdig een concept van het document te verstrekken voordat het wordt verspreid.

3.2 Verslag van bevindingen

De Provinciewet eist dat wij omtrent onze controle een verslag van bevindingen uitbrengen aan Provinciale Staten en in afschrift aan het college. In dat verslag rapporteren wij over onze bevindingen, voor zover wij menen dat deze voor de genoemde organen relevant zijn. Daartoe behoort in ieder geval de vermelding van eventuele bevindingen, voor zover in het kader van het jaarrekeningonderzoek gedaan, met betrekking tot de vraag of de inrichting van het financiële beheer en van de financiële

organisatie een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken. Daarnaast besteden wij aandacht aan analyses van de informatie in de jaarrekening en geven wij eventueel aanvullende toelichtingen. Ten slotte geven wij ook in het verslag van bevindingen onze bevindingen weer naar aanleiding van de controle van de bijlage van de jaarrekening, welke verantwoordingsinformatie bevat over een aantal met name door het Rijk aangewezen specifieke uitkeringen.

Wij hanteren voor het al dan niet opnemen van bevindingen in het verslag van bevindingen een rapporteringstolerantie van 5% van de goedkeuringstolerantie. Op basis van de primair begrote lasten voor het jaar 2018 bedraagt deze rapporteringstolerantie € 234.500. Wij zullen de hoogte van de rapporteringstolerantie zo nodig bijstellen aan de hand van de werkelijke goedkeuringstolerantie voor de jaarrekening 2018.

In afwijking van het bovenstaande geldt voor de in de bijlage bij de jaarrekening opgenomen verantwoordingsinformatie inzake specifieke uitkeringen de hieromtrent in het Bado voorgeschreven rapporteringstolerantie per specifieke uitkering:

- ▶ € 12.500 indien de omvangbasis (totaal van de lasten) kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- ▶ 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- ▶ € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

3.3 Managementletter

Naar aanleiding van onze beoordeling van de voor de controle van belang zijnde financiële processen informeren wij het college van Gedeputeerde Staten over de controlebevindingen en daaruit voortvloeiende risico's voor de provincie. Hierbij zullen wij eventueel ook andere adviezen en aanbevelingen doen, voor zover deze rechtstreeks voortvloeien uit onze controlewerkzaamheden en betrekking hebben op potentiële risico's in de bedrijfsvoering van de provincie Utrecht.

Gegeven het korte tijdsbestek tussen afronding van de jaarrekeningcontrole 2017 en de start van de jaarrekeningcontrole 2018, de relatieve korte tijdsperiode waarin de jaarrekeningcontrole 2018 zal worden uitgevoerd (juli tot en met oktober 2019) en de integratie van de interim- en eindejaarscontrole voor de jaarrekeningcontrole 2018, zullen wij geen separate managementletter uitbrengen, maar onze controlebevindingen naar aanleiding van onze beoordeling van de voor de controle van belang zijnde financiële processen opnemen in ons verslag van bevindingen bij de jaarrekening 2018.

3.4 Onafhankelijkheid

Communicatie met Provinciale Staten, de auditcommissie (FAC) en het college over alle aspecten van onze relatie is ook een belangrijke waarborg voor onze onafhankelijkheid. In dat kader zullen wij jaarlijks aan u rapporteren over de volgende aspecten:

- ▶ bevestiging van onze onafhankelijke positie ten opzichte van de provincie Utrecht;
- ▶ in rekening gebrachte en te brengen honoraria, gesplitst in controle en categorieën overige dienstverlening door onze organisatie;
- ▶ bijzonderheden over relaties tussen de provincie Utrecht en onze organisatie die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid;
- ▶ overige maatregelen ter waarborging van de onafhankelijkheid.

3.5 Optreden accountant in commissie- en/of Statenvergadering

Op grond van de met uw provincie gemaakte afspraken kunnen wij aanwezig zijn in de vergadering van de auditcommissie (FAC) dan wel Statenvergadering waarin de jaarrekening 2018 geagendeerd staat en daarin het woord voeren omtrent onze controlewerkzaamheden en onze controleverklaring bij de jaarrekening.

In dat geval zullen wij graag voorafgaand aan deze vergadering met de voorzitter van deze vergadering (en met de portefeuillehouder financiën, secretaris of griffier) bijeenkomen om een aantal zaken te bespreken, met als doel inzicht te verkrijgen in:

- ▶ de wijze waarop de vergadering wordt voorbereid inclusief de agenda;
- ▶ de mogelijke inhoud van te verwachten vragen;
- ▶ de procedure die de voorzitter van de vergadering zal hanteren omtrent de wijze waarop vragen aan de accountant ter behandeling aan ons zullen worden doorverwezen.

Wij benadrukken dat wij alleen vragen met betrekking tot de controle en de controleverklaring bij de jaarrekening kunnen beantwoorden. Deze kunnen betrekking hebben op de doelstelling en reikwijdte van de controle, de controleaanpak, het toetsen van het stelsel van interne beheersmaatregelen, voor zover relevant voor de controle van de jaarrekening, de uitvoering van de controlewerkzaamheden en de inhoud van de controleverklaring. Alle overige vragen met betrekking tot de jaarrekening en het jaarverslag of met betrekking tot de relatie tussen de provincie Utrecht en de accountant dienen in beginsel door de voorzitter van de vergadering te worden beantwoord, dan wel te worden doorverwezen naar een lid van het college of de voorzitter van de financiële auditcommissie (FAC). U zult ons ten behoeve van ons optreden in deze vergadering voor de duur van deze vergadering ontslaan van onze geheimhoudingsplicht.

Teneinde ons gelegenheid te bieden om de juiste en volledige weergave van onze antwoorden op de gestelde vragen te kunnen nagaan, verzoeken wij u ons de conceptnotulen van de vergadering, voor zover wij daarin geciteerd worden, tijdig te doen toekomen.

4 Overige afspraken

4.1 Overige diensten

Wij zijn met u overeengekomen de controle te verrichten van de door de provincie onder verantwoordelijkheid van het college opgestelde conceptverantwoordingen op grond van de ontvangen specifieke uitkeringen van andere overheden. Voor zover de verantwoording van deze specifieke uitkeringen onder SiSa valt, zal de controle ervan worden uitgevoerd bij de jaarrekeningcontrole. De hieruit voortvloeiende kosten zullen worden betrokken bij de afrekening van het controlebudget voor de jaarrekeningcontrole.

Deelverklaringen

De door ons gemaakte kosten voor het verstrekken van controleverklaringen bij specifieke verantwoordingen zullen separaat in rekening worden gebracht.

Naar aanleiding van de ontvangen overige verzoeken tot controle van een (financiële) verantwoording zullen wij de hiermede naar verwachting gemoeide tijdsbesteding van de uit te voeren werkzaamheden en een kostenraming aan elkaar bevestigen en indien de opdracht niet als afgeleide van de jaarrekeningcontrole kan worden beschouwd, een opdrachtbevestiging opstellen, waarna wij met onze

controlewerkzaamheden starten. Wij willen erop wijzen dat op basis van de specifieke geldende wet- en regelgeving onze controlewerkzaamheden doorgaans dienen te worden uitgevoerd met een grotere diepgang dan normaal gesproken voor een jaarrekeningcontrole van toepassing zou zijn. Wij zullen het college van de provincie Utrecht verzoeken om een schriftelijke bevestiging omtrent mededelingen die zijn gedaan in het kader van onze controle van deze (financiële) verantwoordingen.

Wij zullen bij adequate en tijdige oplevering van de conceptverantwoordingen door uw provincie zorgdragen voor een tijdige uitvoering van deze controlewerkzaamheden in relatie tot de uiterste datum van indiening van deze verantwoordingen.

Overige opdrachten

Wij hechten grote waarde aan onze onafhankelijkheid. Overige opdrachten zullen wij daarom altijd toetsen aan de Nederlandse Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) en de interne regels voor opdrachtacceptatie die binnen EY van toepassing zijn. Naar aanleiding van ontvangen overige verzoeken, met uitzondering van de controle van financiële verantwoordingen die als afgeleide van de jaarrekening kunnen worden beschouwd, stellen wij een concept-opdrachtbevestiging op waarin onder andere zijn vastgelegd de uit te voeren werkzaamheden, de hiermee naar verwachting gemoeide tijdsbesteding en een kostenraming. Na retourontvangst van de voor akkoord getekende opdrachtbevestiging zullen wij met onze controlewerkzaamheden starten.

4.2 Algemene voorwaarden

Op onze dienstverlening zijn de Algemene voorwaarden EY voor audit- en reviewopdrachten versie april 2018 van toepassing, die als bijlage bij deze opdrachtbrief zijn gevoegd. De algemene voorwaarden bevatten mede een forumkeuzebeding. In geval van inconsistentie tussen deze opdrachtbrief en de algemene voorwaarden, prevaleert het bepaalde in deze opdrachtbrief. Door ondertekening en retournering van deze opdrachtbevestiging verklaart u de Algemene voorwaarden EY voor audit- en reviewopdrachten versie april 2018 te hebben ontvangen en te accepteren.

4.3 Arbeidsomstandigheden

Wij besteden veel aandacht aan goede arbeidsomstandigheden van onze medewerkers. De kwaliteit van een werkplek heeft een directe relatie met de gezondheid van medewerkers en het voorkomen van RSI en overige beroepsziektes of -aandoeningen. Wij verzoeken u dan ook om onze medewerkers te voorzien van adequate werkruimte en overige faciliteiten.

5 Honorarium

5.1 Basis van ons honorarium

Op basis de ervaringen vanuit de jaarrekeningcontrole 2017 ramen wij de kosten voor de controle van de jaarrekening van het boekjaar 2018 van de provincie Utrecht op € 275.000 (exclusief omzetbelasting). Tussentijds informeren wij u of een bijstelling van de raming gegeven de omstandigheden noodzakelijk is. Als gevolg van een hoger ingeschat opdrachtrisico is een opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordeling noodzakelijk. Deze kosten ramen wij aanvullend op € 50.000 (exclusief omzetbelasting). Dit betekent dat wij de kosten voor de controle van de jaarrekening 2018 vooralsnog ramen op € 325.000.

Wij merken op dat bij de bepaling van dit bedrag rekening is gehouden met de effecten als gevolg van de wijzigingen in wet- en regelgeving in 2018 op de omvang van onze werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole.

Ons voorgestelde honorarium is gebaseerd op onze ervaringen en geconstateerde bevindingen met betrekking tot de jaarrekeningcontrole 2017 van de provincie Utrecht. Wij zullen elke twee weken onze ingeschatte tijdsbesteding en hiermee samenhangende kosten in samenspraak met u herbeoordelen en passen dit aan indien nodig. Indien tijdens de uitvoering van onze diensten extra werkzaamheden nodig zijn, hetzij op uw uitdrukkelijke verzoek of door onvoorziene omstandigheden of een onverwachte toename van de complexiteit van het werk, bespreken wij de impact van deze wijzigingen op onze kosten aan de hand van een urenspecificatie van de aanvullende werkzaamheden met de concerncontroller a.i. (Johan Luiks) en de commissiegriffier FAC (Johan Dorst). Om vertraging in de uitvoering van de jaarrekeningcontrole 2018 te voorkomen, hebben wij afgesproken dat de provincie Utrecht binnen 3 werkdagen na overlegging van de urenspecificatie voor de aanvullende werkzaamheden al dan niet goedkeuring voor uitvoering van de aanvullende werkzaamheden verleent. Wij zullen pas starten met onze aanvullende werkzaamheden zodra wij overeenstemming over de hiermee gepaard gaande kosten met u hebben bereikt.

De aan de uitvoering van de controle verbonden kosten zullen naar rato van voortgang van onze werkzaamheden gefactureerd worden. Voor onze declaraties geldt een betalingstermijn van veertien dagen tenzij anders overeengekomen.

Voor de nadere uitgangspunten ten aanzien van ons honorarium verwijzen wij u naar hoofdstuk 5.2 van deze brief.

5.2 Belangrijke veronderstellingen voor de controle en honorarium

De inschatting van ons honorarium is gebaseerd op de huidige informatie en de aanname dat de opgevraagde controledocumentatie tijdig wordt aangeleverd, toereikend en betrouwbaar is en dat contactpersonen in voldoende mate beschikbaar zijn tijdens onze controle.

Tijdige beschikbaarheid van hoogwaardige controle-informatie bij aanvang van onze controle is cruciaal voor audit efficiency en onze mogelijkheden om aan de huidige kostenraming te kunnen voldoen. Hiervoor verwijzen wij tevens naar onze Client Assistance Letter (CAL-)lijst, waarin verdere details voor aanvang van de interim-controle en de eindejaarscontrole worden overeengekomen. In het geval dat de informatie die wij opnemen in de met u overeengekomen CAL-lijst niet beschikbaar is bij aanvang van onze controle, of de kwaliteit van de aangeleverde controle-informatie onder verwachting is, resulteert dit in extra werk, welke wij separaat in rekening brengen.

Als basis van onze inschatting, hebben wij aangenomen twee versies van de jaarrekening te ontvangen (één als conceptversie en een definitieve versie na stijl en opmaak correcties). Voor elke bijkomende versie van het jaarverslag, zullen wij extra kosten in rekening moeten brengen. De extra kosten zijn afhankelijk van de specifieke feiten en omstandigheden en worden met u besproken op het moment dat deze zich voordoen en gefactureerd tegen onderstaande tarieven.

In het geval dat om redenen die buiten onze invloedssfeer liggen de geschatte tijd besteed aan de opdracht wordt overschreden, of de opdracht wordt vertraagd, hebben wij het recht om onze gemaakte kosten voor de extra bestede tijd of het reserveren van capaciteit te factureren.

5.3 Noodzakelijke extra werkzaamheden

De belangrijkste veronderstellingen hiervoor, en gevolgen van eventueel extra werk zijn hieronder samengevat om transparantie te creëren in onze afspraken.

5.3.1 Tekortschieten interne beheersingsmaatregelen

De vereisten die in het kader van de controle worden gesteld aan de interne beheersingsmaatregelen bij onze cliënten zijn aangescherpt. Dit leidt mogelijk tot aanvullende werkzaamheden. Indien wij tijdens onze controle vaststellen dat uw interne beheersing niet voldoet zullen wij genoodzaakt zijn extra controlewerkzaamheden te moeten verrichten. Wij zullen hierover met u in overleg treden en de extra uren in rekening brengen conform onderstaande tarieven.

5.3.2 Complexe issues vereisen interne consultatie met een deskundige

Gedurende de controle kunnen zich diverse complexe issues voordoen, denk bijvoorbeeld aan integriteitsissues waaronder interne en externe fraude, corruptie, belangenverstremgeling, fiscale integriteitsrisico's, cybercrime, marktmanipulatie en witwassen, alsmede verslaggevingsvraagstukken, onafhankelijkheidsvraagstukken en aanpassingen van het oordeel in de controleverklaring. In deze situaties dient het controleteam aanvullende werkzaamheden te verrichten. Bovendien is het controleteam op basis van wettelijke bepalingen (artikel 16 Besluit toezicht accountantsorganisaties) verplicht om intern te overleggen en advies te vragen aan vaktechnische specialisten (buiten het controleteam).

Binnen EY worden dan het vaktechnische bureau en haar panels betrokken om advies te geven. De extra kosten gepaard gaand met de advisering vanuit het vaktechnische bureau en haar panels zijn afhankelijk van de specifieke feiten en omstandigheden en worden op het moment dat die zich voordoen met u besproken en gefactureerd tegen onderstaande tarieven.

5.3.3 Wet Normering Topinkomens

De accountant heeft ingevolge de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) een extra controlerende taak en een meldingsplicht. De accountant controleert het financieel verslaggeving document van de WNT-instelling in overeenstemming met het controleprotocol WNT. De controlekosten voor deze werkzaamheden zijn inbegrepen in het budget. Eventuele inzet van juridische adviseurs interne specialisten bij complexe vraagstukken (toepassing overgangsrecht, variabele beloning, onverschuldigde betalingen et cetera) is niet in het honorarium geraamd. De extra kosten zijn afhankelijk van de specifieke feiten en omstandigheden en worden op het moment dat die zich voordoen met u besproken en gefactureerd tegen onderstaande tarieven.

5.3.4 Bijzondere situaties

Er kunnen zich gedurende de controle bijzondere situaties voordoen, denk bijvoorbeeld aan uitstel van afgifte van de controleverklaring of wijzigingen in de jaarrekening na afgifte van de controleverklaring. Dit leidt tot aanvullende werkzaamheden die niet op voorhand zijn gepland. In een dergelijk geval zullen wij dit met u bespreken en de omvang van werkzaamheden en kosten ter zake met u afstemmen.

5.3.5 Aanvullende werkzaamheden op uw verzoek

Op uw verzoek kunnen wij u op verschillende gebieden ondersteunen waarbij rekening dient te worden gehouden met onze onafhankelijkheidsvoorschriften. Onze ondersteuning wordt gefactureerd op basis van de tijdsbesteding van het team en de bijbehorende tarieven.

5.4 Tarieven

In het geval dat er sprake is van meerwerk door het controleteam, wordt onze vergoeding voor dit meerwerk berekend op basis van de volgende tarieven:

	€
Partner/Director	325-375
Senior Manager	220-280
(Junior) Manager	180-220
Senior/Senior Consultant/Senior Associate	125-170
Assistant/Consultant/Associate	75-110

Deze tarieven zijn niet van toepassing voor specialisten bijvoorbeeld op het gebied van waardering, impairments, fiscaliteiten, fraude, vastgoed waardering, et cetera. Bij inzet van deze specialisten zullen wij u afzonderlijk informeren over de van toepassing zijnde tarieven.

5.5 Communicatie

Ons voorgestelde honorarium is gebaseerd op onze ervaringen met betrekking tot de jaarrekeningcontrole 2017 van de provincie Utrecht. Na twee maanden herbeoordelen wij ons voorgestelde honorarium in samenspraak met u en passen dit aan indien nodig. Indien tijdens de uitvoering van onze diensten extra werkzaamheden nodig zijn, hetzij op uw uitdrukkelijke verzoek of door onvoorzene omstandigheden of een onverwachte toename van de complexiteit van het werk, bespreken wij de impact van deze wijzigingen op onze kosten vooraf met u.

6 Bevestiging

U ontvangt deze brief in tweevoud. Als blijk van uw instemming met deze opdrachtbevestiging, verzoeken wij u het tweede exemplaar te ondertekenen en naar ons terug te sturen. Het origineel van deze brief kunt u behouden voor uw archief. Zodra wij het door u getekende exemplaar van de brief hebben terugontvangen, zullen wij contact met u opnemen om afspraken te maken over de aanvang van onze controle. Wij verzoeken u een afschrift van deze brief ter kennisneming te overleggen aan het college.

Ten slotte vermelden wij nog dat deze opdrachtbevestiging van kracht blijft totdat de opdracht wordt beëindigd of gewijzigd, dan wel vervangen wordt door een andere.

Wij zien met vertrouwen uit naar een voortzetting van onze prettige relatie.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

D.E. Engwerda RA

Bijlagen: Algemene voorwaarden EY voor audit- en reviewopdrachten versie april 2018

Voor akkoord:
Provinciale Staten van de Provincie Utrecht
namens dezen

Naam:
Functie:
Datum: